

Eindelijk komt therapie met protonen in zicht

INTERVIEW HANS LANGENDIJK

- Groningse radiotherapeut strijdt al jaren voor komst protonenbestralers
- Nieuwe medische techniek bestrijding kanker

Door Arend van Wijngaarden

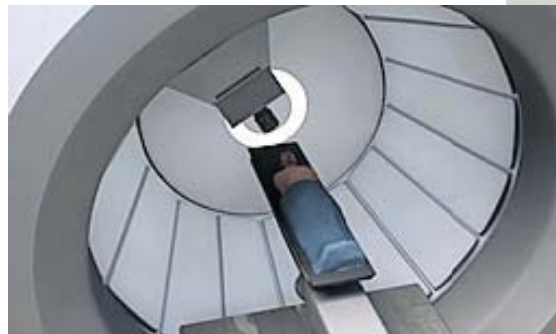
Groningen Eigenlijk had hij vorig jaar al in Groningen moeten staan, de eerste protonenbestraler van Nederland. Maar het liep anders en intussen worden in Duitsland, Italië, Frankrijk en Tsjechië al volop kankerpatiënten bestraald met de nieuwe techniek, en zijn in Zweden en Denemarken de eerste protonenbestralers al in aanbouw.

„Het heeft langer geduurd dan we gehoopt en verwacht hadden”, erkent Hans Langendijk, professor radiotherapie aan het UMC Groningen en voorzitter van het Nederlands Platform Protonenbestraling. „In 2005 zijn we met de plannen begonnen en nu lijkt het te gaan lukken.” Lijkt, zegt hij nadrukkelijk, want er kunnen nog genoeg kinken in de kabel komen. Een paar dagen geleden sloot het ministerie van Volksgezondheid een akkoord met zeven universitaire medische centra en bestralingsinstituten dat er in Nederland een vergunning verleend gaat worden voor vier protonenbestralers voor de behandeling van 2200 patiënten. Nederland had altijd een voorsprong op het gebied van radiotherapie. Maar Nederland is extra voorzichtig geworden met de introductie van nieuwe medische technologie. „Terecht”, vindt Langendijk, „want het gaat om veel geld. We hebben de tijd wel kunnen gebruiken om een goed model te ontwikkelen om te bepalen bij welke patiënt de meeste winst is te behalen. Er zijn nu misschien andere landen verder, maar in Nederland krijgen we nu wel meteen een goede basis. Er werken zeven gerenommeerde instituten aan mee, er komt een goede spreiding over het land en er wordt goed onderzoek gedaan.”

De discussie is te vergelijken met die over de robotchirurgie, de dure Da Vinci operatie-robots die ziekenhuizen zoals Isala Zwolle en MCL Leeuwarden hebben aangeschaft, maar die de zorgverzekeraars niet willen vergoeden omdat de meerwaarde niet is bewezen. „Maar het verschil is dat bij de robotchirurgie iedereen zomaar is begonnen”, vindt Langen-

dijk. „Wij hebben van tevoren met een model veel beter kunnen aantonen dat er meerwaarde is. Maar het is natuurlijk ook veel duurder dan een operatie-robot.”

De vier protonenbestralers komen in Maastricht, Amsterdam, Delft/Rotterdam/Leiden en Groningen. De investering in de bestralingsbunker is in dertig jaar terug te verdienen, verwacht Langendijk. „De behandeling zelf is twee tot drie keer duurder dan gangbare bestraling met fotonen. Maar doordat we de tumor veel preciezer kunnen bestralen raakt minder omliggend weefsel beschadigd. Patiënten hebben minder last van bijwerkingen en ervaren een betere kwaliteit van leven. Dat scheelt weer veel medische kosten op de langere termijn.”

▲ Animatie van een protonenbestraler.

Keel-, long- en borstkanker

Protonenbestraling is in principe voor alle soorten kanker mogelijk, maar heeft het meeste nut bij tumoren die lastig te bestralen zijn zonder omliggend weefsel te beschadigen. Daarom zal het in praktijk vooral gebruikt worden bij tumoren in het hoofd-halsgebied (keel- of slokdarmkanker), longkanker en borstkanker aan de linkerkant van het lichaam.

Protonen-BV

Het protonencentrum kost zeker 80 miljoen euro. Dat geld wordt bijeen gebracht door investeerders, banken, het UMCG, de bouwer en de leverancier van de apparatuur. Er komt een aparte BV waarin deze drie partijen investeren. De zorgverzekeraars moeten de behandeling vergoeden omdat het in het basispakket is opgenomen. Er moeten alleen nog contract- en tariefafspraken gemaakt worden.

▲ Hans Langendijk. Foto: Jan Willem van Vliet

„Nederland had altijd een voorsprong, maar is nu voorzichtig met nieuwe medische techniek